

концентрації 1,0 % проти *Heliothrips haemorrhoidalis* Bouche склала 87–95 %. Фитотоксичне діяння на досліджувані види рослин не відзначено.

УДК 632.7: 712.253: 58 (477-25)

**Я. І. Шейко³⁴, аспірант,
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

БІЛОКРИЛКА ОРАНЖЕРЕЙНА (*TRIALEURODES VAPORARIORUM* WESTW.) ТА ЇЇ ТРОФІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ В УМОВАХ БОТАНІЧНОГО САДУ ім. акад. О. В. ФОМІНА

Вирощування рослин у закритому ґрунті в оранжереях є передумовою для особливого розвитку шкідників у оранжереях. Адже широка кормова база і постійний комфортний мікроклімат теплиці створюють сприятливі умови для розвитку шкідливих організмів.

Багато видів фітофагів лише в оранжереях виявили себе масовим розмноженням, набули статусу шкідливих видів і привернули увагу дослідників, що в подальшому було відображено в їх назвах. Так, багато видів фітофагів називаються оранжерейними, наприклад, коник оранжерейний (*Tachycinus asynatorus* Adel.), білокрилка оранжерейна (*Trialeurodes vaporariorum* West.), трипс оранжерейний (*Heliothrips haemorrhoidalis* Bouche.) тощо. У дослідженнях ми вивчали білокрилку оранжерейну (*Trialeurodes vaporariorum* West.), оскільки вона є одним із домінуючих шкідливих видів у ботанічному саду ім. акад. О. В. Фоміна.

Білокрилка оранжерейна — один із найпоширеніших шкідливих видів у закритому ґрунті України. Зокрема, цього шкідника відмічено, крім Києва, в оранжереях таких міст: Ужгород, Чернівці, Львів, Кам'янець-Подільський, Київ, Харків, Дніпропетровськ, Донецьк, Одеса.

Білокрилка оранжерейна (*Trialeurodes vaporariorum* West.) належить до родини алейродіди (Aleyrodidae) підряду білокрилки (Aleyrodinea) ряду рівнокрилик (Homoptera).

В оранжереях Ботанічного саду ім. акад. О. В. Фоміна (2013 р.) оранжерейну білокрилку виявлено на 24 видах рослин. Білокрилка сильно пошкоджує *Gerbera jamesonii*, *Abutilon indicum*, *Eucalyptus globulus*, *Punica granatum*, *Verbena hybrida*.

Слід зазначити, що серед рослин, пошкоджуваних білокрилкою оранжерейною, є багато видів, які широко використовуються у промисловому квітникуарстві: *Ageratum noustoniamum*, *Euphorbia pulcherrima*, *Gerbera jamesonii*, *Hibiscus rosa-sinensis*, *Verbena hybrida*, *Pelargonium zonale*, *Petunia hybrida*.

³⁴ Науковий керівник — Федоренко В. П., академік НААН України, доктор біологічних наук, професор.

Проведений у 2013 р. моніторинг показав, що у розсадній оранжереї Ботанічного саду вирощується близько 410 видів рослин, з яких білокрилка оранжерейна заселяє 48 видів, або 11,7 %. В оранжереї водних рослин вирощується 380 видів, із яких 4 види рослин пошкоджуються цією комахою, це становить лише 1,05 %. У пальмовій оранжереї вирощується 649 видів рослин, 18 із яких (або близько 2,8 %) заселяє білокрилка оранжерейна. В оранжереях хвойних рослин вирощується близько 140 видів, а білокрилка оранжерейна заселяє лише 2 види рослин (0,28 %). В оранжереях сукулентних рослин вирощується понад 2500 видів, із яких білокрилка оранжерейна заселяє лише 4 види (0,16 %).

У Ботанічному саду ім. акад. О. В. Фоміна білокрилку оранжерейну у 2013 р. не виявлено лише в папоротевій, орхідній та бромелієвій оранжереях.

Найбільшу кількість видів рослин білокрилка оранжерейна заселяє в реалізаційних оранжереях. Із 20 видів, що вирощуються в цих оранжереях, на 13 (65,0 %) виявлено цього шкідника.

Отже, білокрилка оранжерейна — небезпечний шкідливий вид, в умовах Ботанічного саду розвивається протягом року в захищеному ґрунті. Поліфаг, здатний пошкоджувати понад 100 видів рослин.

УДК 632.762.12 (477.54)

М. О. Шинкаренко³⁵, магістрант

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

**ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ХЛІБНОЇ ЖУЖЕЛИЦІ НА ПОЛЯХ
ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ПП «АНДРІЇВКА» КЕГИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Протягом вегетаційного періоду пшеницю пошкоджують шкідники, що впливає на якість зерна та врожайність.

Дослідження проводили на полях озимої пшениці ПП «Андріївка» Кегичівського району Харківської області.

Мета досліджень — визначення динаміки чисельності хлібної жужелиці в господарстві та визначення технічної ефективності захисних заходів. Методика досліджень загальноприйнята.

У 2012 р. на посівах озимої пшениці ПП «Андріївка» найбільш поширеними були хлібний жук-кузька (*Anisoplia austriaca* Hrb.), хлібна жужелиця (*Zabrus tenebrioides* Geoze), пшеничний трипс (*Haplothrips tritici* Kurd), клоп шкідлива черепашка (*Eurygaster integriceps* Put).

Мала хлібна жужелиця (*Zabrus tenebrioides*) є одним з основних видів комах-шкідників посівів озимої пшениці. Вона пошкоджує також жито, овес,

³⁵ Науковий керівник — Білецький Є. М., доктор біологічних наук, професор.